

İSTANBUL
ÜNİVERSİTESİ

İŞLETME
FAKÜLTESİ

MUHASEBE
ENSTİTÜSÜ

**XL. YIL
XXXVIII.
TÜRKİYE
MUHASEBE EĞİTİMİ
SEMPOZYUMU
19-23 Nisan 2019**

**KIRK YILIN
MUHASEBESİ
VE
YENİ HAYALLERİMİZ**

**RICHMOND PAMUKKALE THERMAL
Pamukkale / Denizli**

UFRS'nin Türkiye'deki Tarihsel Gelişimi ve UFRS'ye Geçişin Firmaların Finansal Performansları Üzerindeki Etkileri

Yusuf KAYA¹

Mehmet UTKU²

ÖZ

Uluslararası ticaretin gelişmesiyle birlikte muhasebe bilgisinin küresel kullanıcıları, farklı ülkelerin farklı muhasebe uygulamaları sonucu ortaya çıkan finansal tabloları yorumlama ve analiz noktasında güçlüklerle karşı karşıya kalmışlardır. Bu durum uluslararası düzeyde bir yapılanma gereksinimi doğurmuştur. Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB) tarafından oluşturulan uluslararası muhasebe ve finansal raporlama standartları, tüm dünyada finansal bilginin kalitesini, anlaşılabilirliğini ve karşılaştırılabilirliğini artırıcı etki etmekte, bu sayede yatırımcıların ve diğer piyasa katılımcılarının alacağı kararları kolaylaştırarak sermaye piyasalarında etkinliği arttırmaktadır. 2005 yılı muhasebe politikaları açısından dünyada önemli bir milat olmuştur. Özellikle Avrupa'da olmak üzere dünya üzerinde birçok ülkede binlerce işletme ulusal muhasebe politikaları yerine uluslararası muhasebe ve finansal raporlama standartlarını kullanmaya başlamışlardır. Türkiye'de de AB üyeliğine aday ülke olarak Ocak 2005 tarihi itibarıyla SPK'ya tabi işletmeler bakımından UFRS setine uygun biçimde raporlama yapılmaya başlanmıştır.

Bu çalışmada öncelikle, Türkiye'de uluslararası standartlara uyum noktasında, Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu (TMUDESK) 'nun kurulduğu 1994 yılından günümüze kadar gelen süreçte yaşanan gelişmeler incelenmiştir. Çalışmanın temel amacı ise, 2005 yılındaki UFRS'ye geçişin işletmelerin finansal performanslarında yarattığı değişikliğin etkilerini incelemektir. Bu amaçla Türkiye'deki ve Almanya'daki sanayi endekslerinde bulunan ve verisine ulaşılabilen sanayi işletmelerinin 1995-2014 arası yirmi yıllık süreçteki finansal tabloları analiz edilmiştir. Analiz her iki ülke işletmeleri için, 2005 öncesi ve sonrası 3'er yıllık ve 10'ar yıllık zaman aralıklarında, 12 farklı finansal oran üzerinden gerçekleştirilmiştir. Finansal oranlarda meydana gelen değişimin anlamlı olup olmadığı yapılan t testi ile ölçülmüştür. Sonuç olarak UFRS'ye geçiş ile birlikte Türkiye'de özellikle uzun dönemde finansal oranlar üzerinde anlamlı farklılıklar izlenmiştir. Almanya'da ise gerek geçişin yaşandığı ilk yıllar gerekse 10 yıllık süreçte UFRS ye geçiş, birkaç finansal oran dışında anlamlı farklılıklar yaratmamıştır. Bu durum

---

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Pamukkale Üniversitesi Buldan MYO, ykaya@pau.edu.tr

² Dr. Öğr. Üyesi, Pamukkale Üniversitesi İİBF, mutku@pau.edu.tr

Alman muhasebe sisteminin UFRS'ye geçişten önce de hali hazırda uluslararası standartlara yakın finansal raporlar oluşturduğu şeklinde yorumlanabilir.

Anahtar Kelimeler: *Uluslararası Finansal Raporlama Standartları, Rasyo Analizleri, UFRS'nin Rasyolara Etkisi*

JEL Sınıflandırması: M41, G39

IFRS Milestones in Turkey and Its Impact on the Financial Performance of Companies

ABSTRACT

With the development of international trade, global users of accounting knowledge have faced difficulties in interpreting and analyzing the financial statements resulting from different accounting practices of different countries. This situation necessitated an international restructuring. The international accounting and financial reporting standards established by the International Accounting Standards Board (IASB) increase the quality, comprehensibility and comparability of financial information all over the world, thus facilitating the decisions of investors and other market participants, thus increasing the efficiency in capital markets. In 2005, it became an important milestone in the world in terms of accounting policies. Thousands of businesses in many countries around the world, especially in Europe, have started to use international accounting and financial reporting standards instead of national accounting policies. In Turkey, as a candidate country for EU membership in January 2005 as the date of the CMB 'or subject to the terms of businesses it has been started reporting in accordance with IFRS sets.

In this study, firstly, in compliance with international standards point in Turkey, Turkish Accounting and Auditing Standards Board (TMUDESK)'s developments in the process of its establishment in 1994 until today have been examined. The main purpose of this study is to examine the effects of the change in IFRS on the financial performance of the companies in 2005. For this purpose, the financial statements and the reached datas in two decades from 1995 to 2014 of industrial enterprises that were in the industrial index in Germany and Turkey have been analyzed. The analysis was performed at 12 different financial ratios for the enterprises of both countries, before and after 2005, at 3-year and 10-year intervals. The significance of the change in financial ratios was measured by t test. As a result, in Turkey, in conjunction with the transition to IFRS on financial ratios particularly significant differences were observed in the long term. In Germany, the first years of transition and 10 years of transition to IFRS did not create any significant differences except for a few financial ratios. This may be interpreted as the German accounting system already established financial reports close to international standards before the adoption of IFRS.

Key Words: *International Financial Reporting Standards, Ratio Analysis, Effect of IFRS on Ratio Analysis*
JEL Classification: *M41, G39*

1. Giriş

Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS), Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB) tarafından dünya genelinde ortak bir muhasebe düzeni yaratmak, farklılıkları ortadan kaldırmak amacıyla hazırlanan muhasebe standartlarıdır (Ball, 2006: 6). Bu ortak muhasebe düzeninin oluşturulmasındaki temel çıkış noktası ise uluslararası ticaretin gelişmesiyle birlikte muhasebe bilgisinin küresel kullanıcılarının, farklı ülkelerin farklı muhasebe uygulamaları sonucu ortaya çıkan finansal tabloları yorumlama ve analiz noktasında güçlüklerle karşı karşıya kalmalarıdır. Mali piyasaların evrenselleşmesi, uluslararası sermaye hareketlerinin artan hacmi bu uluslararası standartların ve düzenlemelerin oluşturulmasına neden olmuştur.

UFRS ile birlikte muhasebe ve finansal raporlama alanında ortaya çıkan standardizasyon, ortak bir finansal dil yaratmakta, böylelikle uluslararası piyasalardaki bölgesel uygulama farklılıklarının neden olduğu yatırım riskleri de en aza inmektedir. Standartlar tüm dünyada finansal bilginin kalitesini, anlaşılabilirliğini ve karşılaştırılabilirliğini artırıcı etki etmekte, bu sayede yatırımcıların ve diğer piyasa katılımcılarının alacağı kararları kolaylaştırarak sermaye piyasalarında etkinliği arttırmaktadır. Ayrıca ülkelerin kendilerine has muhasebe uygulamaları, çok uluslu işletmelerin ülke ekonomisine girişinde zorluklara yol açmaktadır. Dolayısıyla gelişmekte olan piyasalardaki artan sermaye ihtiyacı bu standartlara uyumu gerekli kılmaktadır.

Karşılaştırılabilirliği sağlama, birden fazla rapor düzenleme yükümlülüklerini ve maliyetlerini ortadan kaldırma, sağlıklı değerlendirme gibi amaçlara yönelik olarak ilk defa 1960'lı yıllarda çalışmalara başlanılmıştır. Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu(IFAC), Uluslararası Menkul Kıymetler Örgütü(IOSCO), Birleşmiş Milletler Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) gibi kuruluşlar, muhasebe alanında uyumun gerçekleştirilmesi amacıyla ilk olarak 1973 yılında Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi'ni(IASC) kurmuştur ve bu komite 2000 yılına kadar 39 adet standart yayınlamıştır (Kocamaz,2012,107). IASC muhasebe standardı belirleme görevini 2001 yılında, IASB'na devretmiştir.

2005 yılı başından itibaren, başta AB'ye üye ülkeler olmak üzere birçok ülkede binlerce işletme, ulusal muhasebe politikaları yerine uluslararası muhasebe ve finansal raporlama standartlarını kullanmaya başlamıştır. Bu yıl uluslararası sermaye piyasalarında etkinliği artıran çok önemli bir değişikliğin başlangıç yılı olmuştur. Türkiye'de de AB üyeliğine aday ülke olarak Ocak 2005 tarihi itibarıyla SPK'ya tabi işletmeler bakımından UFRS setine uygun biçimde raporlama yapılmaya başlanmıştır. Türkiye'de UFRS'ye geçişin esas nedeni AB ile uyum süreci olmakla birlikte, uluslararası piyasalardan fon temin etme, yabancı sermayenin ülkeye çekilmesi ve dolayısıyla ekonomik büyüme sağlanması gibi nedenlerle uluslararası ölçekteki bu standartlaşmaya geçiş başlamıştır.

Çalışmada, 2005 yılındaki UFRS'ye geçişin işletmelerin finansal performansları üzerinde yarattığı değişikliğin etkilerini incelemek amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, Türkiye'deki ve Almanya'daki sanayi endekslerinde bulunan ve verisine ulaşılabilen sanayi işletmelerinin 1995-2014 arası yirmi yıllık süreçteki finansal tabloları analiz edilmiştir. Analiz, her iki ülke işletmeleri için, 2005 öncesi ve sonrası 3'er yıllık ve 10'ar yıllık zaman aralıklarında, 12 farklı finansal oran üzerinden gerçekleştirilmiştir. UFRS'ye geçişin gerek kısa gerekse uzun dönemde finansal oranlar üzerinde bir farklılık yaratıp yaratmadığı araştırılmıştır.

Çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Girişin ardından ikinci bölümde, Türkiye'de uluslararası standartlara uyum noktasında, Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu (TMUDESK)'nin kurulduğu 1994 yılından günümüze kadar gelen süreçte yaşanan gelişmeler aktarılmıştır. Üçüncü bölümde ilgili literatür taranmıştır. Dördüncü bölümde, araştırmanın veri ve metodolojine ait bilgilere ve araştırma bulgularına yer verilmiştir. Son bölüm ise çalışmada ulaşılan sonuçlar ve değerlendirmelerden oluşmaktadır.

2. Türkiye'de Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına Geçiş Süreci

Küreselleşmeyle birlikte dünyada giderek yayılan liberal politikalar 1980'li yıllardan itibaren Türkiye'de de kendisini göstermiştir. 24 Ocak 1980 kararları ile birlikte ekonomide köklü bir değişim yaşanmış, korumacı ve ithal ikameci politikalar yerini serbest piyasa ekonomisine bırakmıştır. Uluslararası ticarete serbestleşmenin yaşandığı bu süreçte diğer birçok alanda olduğu gibi, muhasebe

ve denetim alanında da uluslararası standartlara uyum önem kazanmaya başlamıştır.

Yaşanan bu dönüşüm ile birlikte, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de uluslararası standartlar ile uyumlu ulusal muhasebe ve finansal raporlama standartlarının geliştirilmesi yönünde çalışmalar başlatılmıştır. Bu amaçla ilk olarak, 1994 yılında (Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu) TМУDESK kurulmuştur. TМУDESK, uluslararası muhasebe standartları ile uyumlu ulusal standartlar geliştirecek ve muhasebe bilgileri ile ilgili tüm ilgi gruplarının temsil edildiği özerk bir yapı olarak kurulmuştur (Beyazıtılı vd.,2006,55). TМУDESK, denetlenmiş finansal tabloların sunumunda; ihtiyaca uygun, gerçek, güvenilir, dengeli, karşılaştırılabilir ve anlaşılabilir nitelikte olmaları için ulusal muhasebe ilkelerinin gelişmesi ve benimsenmesini sağlayacak ve kamu yararı için uygulanacak ulusal muhasebe standartları ile muhasebe meslek mensuplarının, denetim faaliyetlerini disiplinli yürütebilmeleri için ulusal denetim standartlarını saptamak ve yayınlamak üzere kurulmuştur (TÜRMOB, 2001:3).

Kuruluşundan itibaren IASB üyesi olan TМУDESK’in yayınladığı standartlar UFRS ile uyumludur ve faaliyette bulunduğu 1 Ocak 2002 tarihine kadar toplam 19 adet standart yayınlamıştır. Ancak kurumun, yayınladığı standartlara yönelik yasal yaptırım gücünün olmaması nedeniyle 2002 yılına kadar yayınlanan standartlar çalışmalar tavsiye niteliğinde kalmış ve uygulanması noktasında istenen sonuca ulaşılamamıştır. TUMUDESK’in yaptırım gücünün olmaması, işletmelerin tabi oldukları mevzuata göre (BDDK, SPK) farklı muhasebe uygulamalarına tabi olmaları nedeniyle standartlar konusunda bir uygulama birliği sağlanamamıştır. Bu ortamda uluslararası standartla uyumlu, ulusal muhasebe standartlarını belirlemek üzere yaptırım yetkisine sahip bir kurula ihtiyaç doğmuştur.

Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK), 18.12.1999 tarih ve 4487 sayılı Kanun ile 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu’na eklenen EK-1’inci madde ile kamu tüzel kişiliğini haiz, idari ve mali özerkliğe sahip bir kuruluş olarak kurulmuş ve 2002 yılında üyelerinin atanmasıyla faaliyete başlamıştır. Maliye Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, YÖK, Hazine Müsteşarlığı, SPK, BDDK, TOBB ve TÜRMOB’dan gelen toplam 9 üyeden oluşan kurul, TМУDESK’in

XXXVIII. TÜRKİYE MUHASEBE EĞİTİMİ SEMPOZYUMU

görevlerini devralarak, muhasebe standartlarının belirlenmesinde tek yetkili kuruluş olmuştur.

TMSK'nın stratejisi, uluslararası muhasebe standartları ile tam uyumlu standartlar yayınlamaktır. Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu ile yapılan lisans anlaşmaları çerçevesinde TMSK tarafından, bir kavramsal çerçeve, 38 adet muhasebe standardı, 21 adet yorumdan oluşan uluslararası finansal raporlama standartları setinin çevirisi yapılarak Resmi Gazetede yayınlanmıştır (Zencirkıran,2015:69). TMSK Türkiye Finansal Raporlama Seti'ni yayınladıktan sonra 2011 yılında Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu olarak yeniden yapılandırılmıştır.

AB 2000 yılında, halka açık tüm şirketlerin 2005 yılından itibaren UFRS'na tabi olmalarını gerektiren düzenlemeyi onaylamıştır. Avrupa'da, işletmelerin kendi ulusal muhasebe politikaları yerine uluslararası muhasebe ve finansal raporlama standartlarını kullanacakları yeni bir dönem başlamıştır. Bu doğrultuda SPK, muhasebe standartlarının UFRS ile uyumunun sağlanması amacıyla 2002 yılında bir çalışma başlatmıştır. Kurumun, Uluslararası Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları (UMS/UFRS) esas alınarak hazırlanan Seri: XI, No:25 "Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğ"i, 15.11.2003 tarihinde Resmi Gazete 'de yayımlanarak, 01.01.2005 tarihinden sonra sona eren ilk ara dönem finansal tablolardan geçerli olmak üzere yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Tebliğ hükümlerine, ihraç ettiği sermaye piyasası araçları bir borsada işlem gören ortaklıklar, aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri ve konsolidasyon kapsamına alınan diğer işletmeler tabi bulunmaktadır (SPK,2003:343). Tebliğde UFRS ile uyumlu 33 tane standart bulunmaktadır. Resmi Gazete'de yayınlanan bu tebliğ ile birlikte, dünya üzerinde birçok ülkede olduğu gibi Türkiye'de de Ocak 2005 tarihi itibariyle SPK'ya tabi işletmeler bakımından UFRS setine uygun biçimde raporlama yapılmaya başlanmıştır.

Bu süreçte UMS/UFRS'lerin dünya genelinde kabulü yönündeki çalışmalar nedeniyle UMS'lerde birtakım değişiklikler yapılmıştır. SPK, güncel UMS/UFRS'leri, Avrupa Birliği'nin finansal raporlamaya ilişkin düzenlemelerini, Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) tarafından yapılan çalışmalar ile yeni Türk Ticaret Kanunu tasarısında yer alan hükümleri göz önünde bulundurularak, Seri:XI, No:25 Tebliği'ni yürürlükten kaldıran,

Seri:XI, No:29 "Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği" hazırlamıştır. Yeni Tebliğ 09.04.2008 tarih ve 26842 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yürürlüğe giren yeni Tebliğ ile sermaye piyasalarının temelini oluşturan kamuyu aydınlatmanın en önemli unsurlarından biri olan finansal tablolara ilişkin olarak borsa şirketleri, aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri ve bu işletmelerin bağlı ortaklık, iştirak ve iş ortaklıkları, 01.01.2008 tarihinden itibaren Avrupa Birliği tarafından kabul edilen haliyle UMS/UFRS uygulayacaklardır. Bu kapsamda, benimsenen standartlara aykırı olmayan Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu tarafından yayımlanan Türkiye Muhasebe/Türkiye Finansal Raporlama Standartları esas alınabilecektir. (SPK,2008:2)

2011 yılına gelindiğinde, 13.1.2011 tarih ve 6102 sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu, muhasebe ve denetim konusunda, muhasebe defterleri dışında önceki Ticaret Kanunlarından ayrılmış ve küreselleşmeye uyum sağlayıcı uluslararası muhasebe standartlarını ve denetim standartlarını benimsemiştir. Bu uygulamanın da Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu aracılığı ile yapılması öngörülmüştür. Bu kurum oluşturulmuştur. Ve daha önceden saptanan Uluslararası Muhasebe ve Denetim Standartlarını güncel hale getirerek Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartlarını belirlemeye başlamıştır. (Güvemli & Güvemli, 2015:46). Yeni Türk Ticaret Kanunu ile erçek veya tüzel kişi tacirlerin, münferit veya konsolide finansal tablolarını TMS'ye uygun olarak hazırlamaları gerektiği öngörülmüştür.

2011 yılında Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun (KGK) kurulmasıyla artık muhasebe ve denetim alanındaki standart oluşturma yetkisi tek elde ve kamu kesimi ağırlıklı bir yapıda toplanmış olmaktadır. Kurum, daha önce kabul edilmiş TMS'leri aynen benimsemiş, buna ilave olarak IFRS olarak bilinen "Uluslararası Finansal Tablo Standartları'nı Türkçeye tercüme ederek 'Türkiye Finansal Raporlama Standartları' (TFRS) adıyla yayımlamıştır ve yayımlamaya devam etmektedir. Benzer şekilde IFAC/IAASB tarafından oluşturulan "Uluslararası Denetim Standartları" (ISA) da Türkçeye tercüme edilerek Türkiye Denetim Standartları (TDS) olarak yayımlanmaktadır (Zencirkıran,2015:69).

KGK 2014 yılında aldığı karar ile TMS/TFRS uygulamasında sadece Kamu Yararını İlgilendiren Kuruluşları (KAYİK) zorunlu tutmuştur. 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 2. maddesine göre, bu işletmeler SPK, BDDK ve Hazine Müsteşarlığı mevzuatına tabi işletmelerdir. TMS/TFRS uygulamayan işletmelerin ise KGK tarafından belirtilene kadar Muhasebe Sistemi Genel Uygulama Tebliğlerini uygulaması istenmiştir. Bağımsız denetime tabi olup TMS/TFRS uygulamayan işletmeler için ise, TMS/TFRS'ler ile uyumlu yeni bir raporlama çerçevesi olan “Büyük ve Orta Boy İşletmeler için Finansal Raporlama Standardı (BOBİ FRS)” KGK tarafından 29 Temmuz 2017 tarihli ve 30138 Sayılı Mükerrer Resmi Gazete ‘de yayımlanmıştır. BOBİ FRS 01/01/2018 tarihi ve sonrası hesap dönemlerinde büyük ve orta boy işletmeler tarafından uygulanmak üzere yürürlüğe girmiştir (Resmi Gazete,2017:1). BOBİ FRS, Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarıyla ve AB düzenlemeleriyle uyumlu 27 bölümden oluşmaktadır.

3. Literatür

Dünyada muhasebe politikaları açısından yaşanan 2005 yılındaki köklü değişim ve başta AB ülkeleri olmak üzere dünya üzerindeki birçok ülkede binlerce işletmenin UFRS'ye geçişi, gerek ulusal gerekse uluslararası literatürde bu geçişin etkilerini inceleyen birçok çalışmaya konu olmuştur. UFRS'ye geçiş ile birlikte birçok ülkede mevcut finansal tablo şekli ve içerikleri değişmiş, bu değişikliğin finansal analize yansımaları birçok araştırmacı tarafından incelenmiştir. Bu bölümde söz konusu çalışmaların bazıları özetlenmiştir.

Susana Callao vd.(2007), İspanya'da UFRS'ye geçişin finansal raporların karşılaştırılabilirliğine etkisini incelemiştirlerdir. 26 şirket için 9 adet finansal oranın kullanıldığı çalışmada, nakit oran, toplam yabancı kaynaklar/öz kaynaklar ile ROE oranlarında artış, toplam aktif/toplam yabancı kaynaklar ve ROA oranlarında UFRS öncesine göre düşüş olduğu saptanmıştır. Mingyi Hung ve K.R. Subramanyam (2007), 1998 ve 2002 yılları arasında 80 Alman firması üzerinde yaptıkları analizde, finansal tabloların uluslararası muhasebe standartlarına geçişten etkilendiği sonucuna varmışlardır. UMS'ye geçişle birlikte, toplam varlıklar ve öz sermaye tutarlarında anlamlı artışlar tespit etmişlerdir.

Ahmet Ağca ve Rafet Aktaş (2007), BIST'te çeşitli sektörlerde faaliyet gösteren 147 işletmenin 2004-2005 yılları arasındaki geçiş döneminde ilk kez uygulanan UFRS'nin finansal oranlar üzerindeki etkisini analiz etmişlerdir. Çalışma sonucunda özellikle tekstil, giyim ve deri sektöründe, bu süreçte finansal rasyoların değişime uğradığını belirlemişlerdir. Anna-Maija Lantto ve Petri Sahlström (2009), 2004-2005 yıllarında, Finlandiya'daki 91 işletmenin verisini kapsayan çalışmalarında, UFRS'ye geçişin finansal oranlar üzerindeki etkisini analiz etmişlerdir. Bu süreçte karlılık oranları artarken borçlanma ve likidite oranlarının azalış gösterdiği sonucuna varmışlardır.

Francisco José Ferreira Silva vd. (2009), çalışmalarında UFRS'ye geçişin, Portekiz firmalarının finansal verileri üzerindeki etkisini ölçmeyi amaçlamışlardır. 39 işletme inceleme konusu edilmiş ve UFRS'ye geçişin bilanço ve gelir tablosu üzerinde anlamlı bir değişikliğe yol açtığı tespit edilmiştir. George Iatridis ve Sotiris Rouvolis (2010), Yunan borsasında işlem gören 254 şirket üzerine yaptıkları çalışmada, UFRS'ye geçişle birlikte finansal raporlardaki farklılıkları analiz etmişlerdir. Çalışma sonucunda, karlılık, likidite ve büyüme gibi oranlarda, UFRS'ye geçişin ilk yılında azalış eğilimi saptanmıştır.

Karol Marek Klímczak (2011), Polonya'da UFRS'ye geçişin etkilerini analiz eden çalışmasında, piyasa katılımcılarının yeni muhasebe standartlarına nasıl tepki verdiğini belirlemeyi amaçlamıştır. Polonya borsası üzerine yürütülen çalışmanın sonucunda UFRS'ye geçişin yıllık finansal raporlarda beklenmedik bir etki yaratmadığı belirlenmiştir. Michail Pazarskis vd. (2011) UFRS'ye geçişin, Yunan bilişim teknolojileri sektöründeki 20 işletmenin finansal tabloları üzerindeki olası etkilerini araştırmıştır. Çalışmada işletmelerin, UFRS'ye geçişten 3 yıl önceki ve 3 yıl sonraki finansal tabloları, 12 adet finansal orandan faydalanılarak analiz edilmiş, sadece faiz ve vergi öncesi karlılık oranı ve finansal kaldıraç oranlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir.

Gönül İpek Alkan ve Onur Doğan (2012) Borsa İstanbul'da 2000-2009 yılları arasında işlem gören 148 şirketi kapsayan çalışmalarında, UFRS'ye geçişin finansal oranlar üzerindeki kısa ve uzun dönemli etkilerini incelemişlerdir. 12

adet oran üzerinden gerçekleştirilen analizde, uzun dönemli etkilerin geçiş dönemindeki sonuçlardan farklı olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Serkan Terzi vd. (2013) çalışmalarında BIST’te imalat sektöründe faaliyet gösteren 140 işletmenin 2003-2005 yılları arasındaki verilerini kullanmışlar. UFRS’ye göre düzenlenmiş finansal tablolar ile ulusal mevzuata göre hazırlanan finansal tabloların istatistiksel olarak farklı oldukları sonucuna varmışlardır.

Mehmet Aygün vd. 2016 yılında gerçekleştirdikleri çalışmada, UFRS’ye geçişin finansal oranlar üzerindeki etkisini incelemiş, Borsa İstanbul’a kayıtlı farklı sektörlerden 158 firma verisinden yararlanılmıştır. 1995-2013 yıllarını kapsayan çalışmada, UFRS sonrası dönemde işletmelerin likidite ve faaliyet oranlarında artış; karlılık, borçlanma, büyüme ve piyasa oranlarında anlamlı azalış görülmüştür. Yusuf Gör vd.(2016) 2000 ve 2009 yıllarını kapsayan 10 yıllık süreçte UFRS’nin finansal oranlar üzerindeki muhtemel etkilerini incelemişlerdir. BIST’te sürekli işlem gören 85 işletme üzerinde yapılan analiz sonuçlarına göre UFRS öncesi ve UFRS sonrası hazırlanmış finansal tablolardan elde edilen finansal oranlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar olduğu tespit etmişlerdir.

4. Araştırma

4.1. Araştırmanın Amacı ve Yöntemi

Araştırmanın amacı, 2005 yılından itibaren Avrupa Birliği’ne üye olan ve Türkiye gibi üyelik sürecinde olan ülkelerin, halka açık şirketlerinin kullanmaya başladıkları UFRS’nin, şirketlerin finansal performansları üzerindeki etkisini ölçmektir. Çalışmada finansal oranlar arasındaki değişimin anlamlı olup olmadığını tespit edebilmek için fark testlerinden t testi kullanılmıştır. T testi 2 bağımsız grubun ortalamalarının birbirinden farklı olup olmadığını tespit etmek amacıyla kullanılan istatistiksel analiz yöntemidir (Durmuş vd., 2016:118)

4.2. Araştırma Evreni ve Örneklem

Çalışmada Türkiye ve Almanya’da sanayi endekslerinde işlem gören şirketler inceleme konusu olarak seçilmiştir. 1995-2014 arasında 20 yıllık süreçte verilerine ulaşılabilen 36 Alman, 103 Türk sanayi firması örneklem olarak seçilmiştir. Veriler Bloomberg veri tabanından temin edilmiş olup, analiz SPSS 16 programında gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda 3 likidite oranı, 2 karlılık

oranı, 4 faaliyet oranı ve 1 adet de finansal yapı oranı olmak üzere toplam 10 oran teste tabi tutulmuştur.

4.3. Bulgular

Çalışmanın bu kısmında SPSS program çıktıları tablolaştırılarak sonuçlar yorumlanmıştır. UFRS öncesi ve sonrası 3 ve 10'ar yıllık veriler, t testine tabi tutulmuş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır. Öncelikle Tablo 1'de UFRS öncesi ve sonrası 3 yıllık Türk sanayi endeksindeki şirketlerinin analiz sonuçları görülmektedir.

Tablo 1. UFRS Öncesi 3 Yıl ve UFRS Sonrası 3 Yıl Türkiye Sanayi Endeksi Şirketlerinin Finansal Oranları Arasındaki Değişim ve T Testine Göre Anlamlılık Düzeyi

Oranlar	UFRS Öncesi 3 yıl Ortalaması (2002-2003-2004)	UFRS Sonrası 3 Yıl Ortalaması (2005-2006-2007)	P Değeri
Cari Oran	2,0853	2,714	0,035**
Asit-Test Oranı	1,2654	1,5858	0,092*
Nakit Oran	0,5070	0,8338	0,027**
Aktiflerin Karlılığı	0,0411	0,0705	0,036**
Özsermaye Karlılığı	0,0751	0,0932	0,055*
MDV Devir Hızı	3,8544	3,4054	0,309
Varlık Devir Hızı	1,1196	1,0653	0,194
Özkaynak Devir Hızı	7,7318	8,1176	0,473
Alacak Devir Hızı	8,9047	6,2073	0,008***
Finansal Kaldıraç	0,1051	0,2095	0,270

* %10 düzeyinde anlamlı, ** %5 düzeyinde anlamlı, *** %1 düzeyinde anlamlı

Tablo 1 incelendiğinde, UFRS'ye geçişin 3 yıllık ortalamalarla değerlendirilmesinde, likidite oranlarının arttığı gözlemlenmiştir. Bu artış cari oran ve nakit oran için %5 düzeyinde anlamlı, asit-test oranında ise %1 düzeyinde anlamlı çıkmıştır. Karlılık oranlarında sanayi endeksinde artış olduğu tespit edilmiştir. Aktiflerin karlılığı UFRS öncesi yaklaşık %4'ten %7'ye çıkmıştır. Özkaynak karlılığı ise yaklaşık %7'den %9'a çıkmıştır. Aktiflerin karlılığı %5,

XXXVIII. TÜRKİYE MUHASEBE EĞİTİMİ SEMPOZYUMU

öz kaynak karlılığı ise %10 düzeyinde anlamlıdır. Devir hızları ve finansal kaldıraç oranlarındaki değişiklikler anlamlı çıkmamıştır.

Tablo 2. UFRS Öncesi 3 Yıl ve UFRS Sonrası 3 Yıl Alman Sanayi Endeksi Şirketlerinin Finansal Oranları Arasındaki Değişim ve T Testine Göre Anlamlılık Düzeyi

Oranlar	UFRS Öncesi 3 Yıl Ortalaması (2002-2003-2004)	UFRS Sonrası 3 Yıl Ortalaması (2005-2006-2007)	P Değeri
Cari Oran	1,7678	1,8120	0,466
Asit-Test Oranı	0,9722	1,0325	0,217
Nakit Oran	0,4081	0,4213	0,667
Aktiflerin Karlılığı	0,2035	0,5523	0,052*
Özsermaye Karlılığı	0,4842	0,6353	0,031**
MDV Devir Hızı	7,1283	8,9375	0,040**
Varlık Devir Hızı	1,2072	1,2153	0,799
Özkaynak Devir Hızı	4,5096	5,3421	0,162
Alacak Devir Hızı	5,26	5,320	0,342
Finansal Kaldıraç	0,3992	0,3442	0,103

* %10 düzeyinde anlamlı, ** %5 düzeyinde anlamlı, *** %1 düzeyinde anlamlı

Tablo 2’de ise aynı yıllarda Alman sanayi şirketleri incelenmiştir. UFRS’ye geçişte meydana gelen farkın anlamlı olduğu rasyolar ise sadece karlılık rasyoları ve MDV devir hızı rasyosu olmuştur. UFRS’ye geçişte karlılıklarda artış yaşandığı tespit edilmiştir.

40 YILIN MUHASEBESİ ve YENİ HAYALLERİMİZ

Tablo 3. UFRS Öncesi 10 Yıl ve UFRS Sonrası 10 Yıl Türkiye Sanayi Endeksi Şirketlerinin Finansal Oranları Arasındaki Değişim ve T Testine Göre Anlamlılık Düzeyi

Oranlar	UFRS Öncesi 10 Yıl Ortalaması (1995-2004)	UFRS Sonrası 10 Yıl Ortalaması (2005- 2014)	P Değeri
Cari Oran	1,8904	2,5143	0,000 ***
Asit-Test Oranı	1,1379	1,5210	0,000 ***
Nakit Oran	0,4323	0,6863	0,000 ***
Aktiflerin Karlılığı	7,7207	5,3566	0,273
Özsermaye Karlılığı	9,3059	6,1883	0,558
MDV Devir Hızı	4,5638	3,6648	0,016 **
Varlık Devir Hızı	1,1924	0,999	0,003 **
Özkaynak Devir Hızı	6,3843	8,0083	0,000 ***
Alacak Devir Hızı	7,98	4,8995	0,000 ***
Finansal Kaldıraç	0,6062	0,2752	0,172

* %10 düzeyinde anlamlı, ** %5 düzeyinde anlamlı, *** %1 düzeyinde anlamlı

Tablo 4. UFRS Öncesi 10 Yıl ve UFRS Sonrası 10 Yıl Alman Sanayi Endeksi Şirketlerinin Finansal Oranları Arasındaki Değişim ve T Testine Göre Anlamlılık Düzeyi

Oranlar	UFRS Öncesi 10 Yıl Ortalaması (1995-2004)	UFRS Sonrası 10 Yıl Ortalaması (2005- 2014)	P Değeri
Cari Oran	1,6378	1,8092	0,033 **
Asit-Test Oranı	0,9323	1,1308	0,057 *
Nakit Oran	0,3813	0,4781	0,035 **
Aktiflerin Karlılığı	0,3074	0,4043	0,423
Özsermaye Karlılığı	0,4240	0,6321	0,461
MDV Devir Hızı	26,224	0,0575	0,150
Varlık Devir Hızı	1,44	1,19	0,002 **
Özkaynak Devir Hızı	4,595	5,067	0,003 **
Alacak Devir Hızı	5,707	5,7042	0,992
Finansal Kaldıraç	0,4061	0,3766	0,111

* %10 düzeyinde anlamlı, ** %5 düzeyinde anlamlı, *** %1 düzeyinde anlamlı

Tablo 3 ve 4 ise, Türk ve Alman Sanayi endekslerinde yer alan firmaların UFRS öncesi 10, ve UFRS sonrası 10'ar yıllık finansal oranları incelemeye tabi

tutulmuştur. Türk şirketleri incelendiğinde likidite ve faaliyet oranlarındaki değişimin anlamlı olduğu görülmektedir. Alman şirketlerinde ise 10 yıllık süreçte yine likidite oranlarının tamamında ve faaliyet oranlarından, varlık ve özkaynak devir hızlarındaki değişimin anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

5.Sonuç ve Tartışma

UFRS'ye geçişin gerçekleştiği 2005 yılından önceki ve sonraki 3'er yıllık dönemlerde Alman işletmelerinin karlılık oranları dışındaki diğer finansal oranlarında meydana gelen değişimin anlamlı olmadığı tespit edilirken, analiz 10'ar yıllık dönemlere genişletildiğinde finansal oranlardaki değişimin likidite ve faaliyet oranlarında anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Bunun nedeni hakkında, Almanya'da UFRS'ye 2005 yılından önce gönüllü olarak geçen şirketlerin olmasından kaynakladığı düşünülmektedir. Bu nedenle analiz kısa dönemli gerçekleştirildiğinde anlamlı çıkan oran sayısı düşükken, analiz süresi genişletildiğinde daha fazla sayıda finansal orandaki değişikliğin anlamlı olduğu göze çarpmaktadır.

Türkiye açısından ise şirketlerin finansal tabloları, Avrupa Birliği uyum yasaları çerçevesinde zorunlu geçişin yaşandığı 2005 yılından sonra UFRS'ye uygun hale gelmiştir. Dolayısıyla gerek 3 yıllık gerekse 10 yıllık dönem analiz sonuçlarında, Almanya'ya göre finansal oranlarda daha fazla farklılığın olduğu göze çarpmaktadır. Likidite oranları her iki durumda da anlamlı oranda değişiklik göstermiştir. 3 yıl öncesi, 3 yıl sonrası analize tabi tutulduğunda likidite ve karlılık oranları anlamlı değişiklik gösterirken, 10 yıllık dönemde ise likidite oranlarıyla beraber faaliyet oranları anlamlı ölçüde değişiklik göstermiştir. Sonuç olarak UFRS'ye geçişin finansal tablolara etkisi incelendiğinde, her iki ülke de uzun dönemde likidite ve faaliyet oranlarında anlamlı değişikliklerin olduğu saptanmıştır.

Kaynakça

Ağca, A. ve Aktaş, R. (2007). First Time Application of IFRS and Its Impact on Financial Ratios: A Study on Turkish Listed Firms. Problems and Perspectives in Management. 5(2), 99-112.

- Alkan, G.İ. ve Doğan, O. (2012). Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'nın Finansal Rasyolara Kısa ve Uzun Dönemli Etkileri: İMKB'de Bir Araştırma. Muhasebe ve Finansman Dergisi. 87-100.
- Aygün, Mehmet vd. (2016), Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Oranlar Üzerindeki Etkisi: Borsa İstanbul Üzerine Bir İnceleme, Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 1, 126-139.
- Ball R. (2006). International Financial Reporting Standards (IFRS): Pros And Cons For Investors. Accounting and Business Research, 36(1), 5-27.
- Bayazıtlı E., Çelik O. ve Üstündađ S. (2006), Meslek Mensupları için Türkiye Muhasebe Standartlarına Genel Bakış, Ankara, TURMOB Temel Eğitim ve Staj Merkezi Yayınları, No: 67.
- Callao, S., Jarne J.I. and Lainez J.A. (2007). Adoption of IFRS in Spain: Effect on the Comparability and Relevance of Financial Reporting. Journal of International Accounting, Auditing and Taxation, 16: 148-178
- Durmuş B., Yurtkoru E.S., Çinko M. (2016), Sosyal Bilimlerde SPPS'le Veri Analizi. Beta Yayınları. 6. Baskı
- Gör Y., Cengiz S. ve Dilsiz, M. Ş. (2016), Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının (UFRS) Finansal Oranlar Üzerindeki Etkisi: Bist'de Bir Araştırma, Çukurova Üniversitesi İİBF Dergisi, 20:2 53-64.
- Güvemli, O. ve Güvemli B. (2015), Türk Ticaret Kanunlarının Türk Muhasebe Düşüncesinin Gelişmesindeki Etkileri, Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi, Sayı 8, 26-50.
- Hung, M. and Subramanyam, K. (2007), Financial Statement Effects of Adopting International Accounting Standards: The Case of Germany, Review of Accounting Studies, 12(4), 623-657.
- Iatridis, G. and Rouvolis, S. (2010), The Post- Adoption Effects of the Implementation of International Financial Reporting Standards in Greece, Journal of International Accounting, Auditing and Taxation, 19(1): 55-65.
- Klimczak, K. M. (2011), Market Reaction to Mandatory IFRS Adoption: Evidence from Poland, Accounting and Management Information Systems, 10(2), 228-248.
- Kocamaz, H. (2012). Uluslararası Muhasebe Standartlarının Dünyada ve Türkiye'de Oluşum ve Gelişim Süreci. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 2(2), 105-120.

XXXVIII. TÜRKİYE MUHASEBE EĞİTİMİ SEMPOZYUMU

- Lantto, A. M. and Sahlstrom, P. (2009). Impact Of International Financial Reporting Standard Adoption On Key Financial Ratios, Accounting And Finance, 49: 341-361.
- Pazarskis, Michail vd.(2011), IFRS adoption effects in Greece: Evidence from the IT sector. MIBES Transactions-International Journal, 5(2), 101-111.
- Silva, F.J.F., Do Couto, G.M.M.And Corderio, R.M. (2009), Measuring The Impact Of International Financial Reporting Standards (Ifrs) To Financial Information Of Portuguese Companies, Revista Universo Contabil Blumenau, 5 (1), 129-144.
- SPK (2003), Seri:XI, No:25 Sayılı Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğ, Ankara. <http://www.spk.gov.tr/Sayfa/Dosya/589>, E.T.:10.12.2018.
- SPK (2008), Seri:XI, No:29 Sayılı Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği, Ankara. <http://mevzuat.spk.gov.tr/Onceki/> , E.T.:10.12.2018.
- TÜRMOB (2001), Türkiye Muhasebe Standartları 2001, Ankara.
- Zencirkıran, S. (2015), Uluslararası Muhasebe ve Denetim Standartlarının Ulusal Düzeydeki Mevzuat İle İlişkisi: Türkiye Örneği, Sayıştay Dergisi, 98, 61-74.
- 29/07/2017 Tarih 30138 Sayılı Resmi Gazete (2017), Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı Hakkında Tebliğ, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/07/20170729M1-1.htm> , E.T.:15.12.2018.